

uprawy tych roślin i wykorzystania ich nie tylko w formie zielonek i kiszonek, ale przy kukurydzy również jako ziarna pastewnego.

Ekonomiczność upraw końskiego zęba wyraża najdobitniej poniższe porównanie:

Plony różnych roślin uprawnych w q z 1 ha przy równej zawartości składników odżywczych (węglowodanów)

Koński ząb	Słonecznik	Buraki pastewne	Brukiew
200	222	383	320
240	266	460	384
280	311	537	448
320	355	613	512
360	400	690	576
400	444	767	640
440	489	845	704
480	533	920	768

Z porównania tego wynika, że przy plonie np. 320 q końskiego zębu z 1 hektara musiałyby buraki pastewne wydać z tej samej powierzchni aż 613 q, a brukiew 512 q. Z tak wysokimi plonami buraków pastewnych i brukwi w praktyce

się nie spotykamy, a plony powyżej 400 q końskiego zębu z 1 ha nie należą do rzadkości.

Również dużo składników pokarmowych otrzymujemy z upraw buraków cukrowych z tą tylko różnicą, że 70%o wytworzonych wartości odżywczych przekazuje gospodarstwo przemysłowi cukrowniczemu, a dopiero resztę w postaci zrzyneków świeżych i kiszonych oraz wytlóków pozostaje do dyspozycji dla potrzeb żywienia zwierząt. Przyjmując jako średni plon 180 q ziemniaków i 250 q buraków cukrowych z 1 ha, otrzymujemy następujące ilości wartości odżywczych z tych dwóch upraw:

180 q ziemniaków zawiera 1,4 q str. białka i 31,1 q wartości skrobiowych.

250 q buraków cukr. zawiera 1,3 q str. białka i 43,5 q wartości skrobiowych.

170 q zrzyneków bur. zawiera 2,7 q str. białka i 13,3 q wartości skrobiowych.

Z tego porównania wynika, że przy burakach cukrowych uzyskujemy z 1 ha o 2,6 q strawnego białka i 25,7 q wartości skrobiowych więcej niż przy ziemniakach z 1 hektara. c. d. n.

INŻ. STEFAN CHODNIKIEWICZ

Lublin

Stan pogłowia koni województwa lubelskiego

(Dokończenie)

Ile jest „kobczyków“ w terenie?

Mamy 20 ogierów w Stadzie Państwowym, 24 w posiadaniu hodowców indywidualnych, razem 44 ogierów. Ilość klaczy objętych ewidencją wg ostatniego sprawozdania kierownika ośrodka wynosi około 300 sztuk. Klacze te stanowią złoty fundusz mierzyniek matek, na których można oprzeć hodowlę koni typu „kobczyk“. Jeżeli przypomnimy sobie, że na powstanie rasy koni pełnej krwi angielskiej złożyły się 3 ogiery, trzydzieści kilka klaczy królewskich plus selekcja, dobór i trening, na powstanie rasy arabskiej wystarczyło 5 klaczy Mahometa, a na wytworzenie była rasy schorthorn bracia Colling mieli wszystkiego 8 krów — to nasz stan posiadania jest znacznie zasobniejszy i byleby znalazł się człowiek, który pracą dalszą wiaściwie poprowadzi, przyszedł „kobczyków“ nie tylko zapewniona będzie, ale Polska uzyska pożytecznego, wytrwałego, o małych wymaganiach konia pośpieszno-roboczego. Pokaz w 1955 roku wprowadził „kobczyki“ do literatury hipologicznej. Zapowiedziane co roczne pokazy klaczy i próby dzielności ogierów w Białej Podlaskiej poważnie ugruntują hodowlę tego pożytecznego konia na Podlasiu. Dla wzmocnienia hodowli „kobczyków“ prowadzonych w chowie krewniaczym wprowadzono do Białki ogiery rasy Mur-Insulany — konie pogrubione lecz małego wzrostu, bo tylko 142 cm w kłębie, które mają w sobie krew ardenów. Krew Mur-Insulanów ma uchronić „kobczyki“ od degeneracji i za zadanie jednorazowe dolanie takowej kobczykom. Potomstwo z tego połączenia będzie znowu kryte „kobczykami“.

Próby te mają być prowadzone w Stadninie doświadczalnej „kobczyków“ w Janowie Podlaskim i jednocześnie w terenie, co nie jest dobre, ponieważ teren powinien otrzymać gotowego konia.

Znamiennym jest rozwój motoryzacji w okresie mi-

nionego okresu 6-letniego planu. Szedł on skokami i osiągnął 814,16%o stanu wyjściowego z 1949 r., kiedy POM-y dysponowały 56 traktorami, a w roku 1956 mają do dyspozycji 1027 ciągników, traktorów i motorów.

Stopniowy rozwój motoryzacji wykazuje przybliżona tabela.

Rok	Ogólna ilość koni w tys. szt.	Ilość koni na 100 ha	Ilość motorów w POM-ach	Uwagi
1949	291,0	16,6	56	
1950	312,3	16,8	113	
1951	326,5	18,6	546	
1952	301,0	17,3	584	
1953	294,0	16,9	863	kup. 3 kombajny
1954	285,0	16,4	903	
1955	277,0	16,0	949	27 GOM
Obecnie	—	—	1027	

Z zestawienia tej tabeli wynika, że ilość koni spadła, lecz znacznie wolniej i spadek ten wyniósł zaledwie 35.000 szt. tj. 11,30%o, co potwierdza ponownie tezę, że i koń i motor współpracować z sobą mogą.

Reasumując powyższe stwierdzamy, że okres 1950 — 1955 to czas kryzysu hodowli koni w wojew. lubelskim; pod koniec 1955 r. sytuacja poprawia się z powodu podwyżki cen na konie; na północy województwa rozwija się hodowla konia pośpieszno-roboczego zwanego „kobczyk podlaski“; duży rozwój mo-

toryzacji spółdzielni produkcyjnych charakteryzuje ten okres.

Rok 1956 to początek planu 5-letniego, a zarazem pierwszy rok ostatniego okresu sprawozdawczego ze stanu hodowli koni w lubelskim. Za krótki okres czasu upłynął, aby zaznaczyć się mógł w rezultatach pracy na tym odcinku. W każdym jednak razie dwa fakty zaznaczyły się dotąd mianowicie: narada naukowców i hodowców Prez. Woj. Rady Narodowej nad rejonizacją koni oraz konferencja Prezydium międzynarodowego kongresu do spraw hodowli i użyteczności koni. Narada naukowców i hodowców będzie omówiona na innym miejscu. Konferencja Prez. międzynarodowego kongresu dla ważności poruszonych spraw zajmowała się następującymi sprawami: Program wyścigowy w Pardubicach był szeroko omawiany. Widocznym jest, że tor w Pardubicach stanie się ośrodkiem międzynarodowych prób dzielności koni pół krwi. Projekt udziału niektórych państw kapitalistycznych w Kongresie omówiono i załatwiono pozytywnie. Wymianę klaczy do stanówki wprowadzono w życie między państwami demokracji ludowej. Referat prof. Witt'a z Akademii Rolniczej im. Timiraziewa w Moskwie na temat znaczenia hodowli koni pełnej krwi na obecnym etapie, wniósł wiele przypomnień w prowadzeniu hodowli, w których do najważniejszych należą: przegląd stanu hodowli koni pełnej krwi i sportu zagranicą, wyciągnięcie zagranicznego doświadczenia w miarę możliwości dla teorii pracy hodowlanej oraz praktyki hodowli koni pełnej krwi w krajach socjalistycznego ustroju oraz zagadnienie kulturowania sztucznych pastwisk, których we wszystkich krajach jest mało. U nas do tej pory karmi się konie przeważnie sianem i owsem, a państwisko uważa się za coś w rodzaju deseru, jako mały dodatek — a tak być nie powinno.

Omówienie żywienia a zwłaszcza teza jak żywić konia dla uzyskania lepszego rozwoju potomstwa w przyszłości wykazało, że żywienie powinno być nie tylko racjonalne, lecz ze znajomością szczegółów rozwoju źrebięcia w łonie matki stosowane, przy czym powinno uwzględnić się zapotrzebowanie rozwijającego się organizmu przed urodzeniem źrebięcia. Ogiery powinny należycie być przygotowane do sezonu koplacyjnego przez stosowanie witamin. Witalna siła plemników ważna jest w chwili zapłodnienia. Wspomniały referat prof. Witt'a dał przegląd współczesnego stanu hodowli koni pełnej krwi w Europie Zachodniej i w Ameryce.

Z powyższego przedstawienia stanu hodowli koni w Lubelskim można wyciągnąć następujące wnioski: Lubelskie jest i pozostaje rejonem konia szlacheckiego anglo-araba nie tylko z powodu rejonizacji, lecz dorobku hodowlanego. Kryzys hodowli miejscowej należy uważać za przejściowy. Dla wzmocnienia tej hodowli należałoby wprowadzić krew konia mazurskiego lub poznańskiego, która zdała u nas egzamin np. Łysy Pan — ogier urodzony w lubelskim a babka rewindykowana Wsch. Pr. Dla zwiększenia kalibru lubelskiego anglo-araba wskazana jest ostra selekcja w stadzie państwowych ogierów Bialka, przy czym przeprowadzone komisyjnie brakowanie powinno być konsekwentne tzn., że raz wybrakowany ogier nie może pozostawać w stadzie na najbliższy okres koplacyjny. Stadnina doświadczalna w Janowie Podlaskim powinna nabrać właściwego oblicza, to jest prowadzić doświadczenia zamierzone a nie wykonywane i informować ogół hodowców o rezultatach pracy doświadczalnej. Narzekania na ogiera „Kolegę“, który chociaż jako syn czółowego „kobczyka“ okazał się gorszy od innych, powinno zakończyć się śmiałym podejściem do „Kolegi“ z nożem kastracyjnym i maskulatorem, nie obawiając się złych następstw. Selekcja to kamień węgielny hodowli. Corocznie pewna ilość ogierów pełnej krwi nie zdaje egzaminu na torze wyścigowym; są one eliminowane z hodowli, która przez to oczyszcza się z elementu niepożądanego. Koń „kobczyk“ jako koń roboczy, przy tym koń rodzimy ma do spełnienia poważne zadanie, mianowicie zakończyć dawne usiłowania znalezienia konia roboczego w Lubelskim. Pamiętać należy orzeczenia IZ'u na odcinku hodowli koni, że „większość koni typu ciężkiego ras importowanych nie aklimatyzowała się u nas“. Wszelkie mieszańcowanie jako przykład na początku referatu podane, nie powinno mieć miejsca w hodowli. Baza paszowa szwankuje u nas, toteż należałoby poważnie wziąć pod uwagę słowa prof. Witt'a i stosować na równi z niemieckim aforyzmem „mann muss probieren etwas Hafer zugeben“ (należy próbować trochę owsa dawać).

Wiele już razy wyrażaliśmy troskę o hodowlę koni, czasem pocieszaliśmy się, że „końska matka nie zaginęła“ — dzisiaj jednak po konferencji Prez. międzynarodowego kongresu, która odbyła się w nastroju entuzjazmu dla konia, możemy śmiało patrzeć w przyszłość, powtarzając słowa, jakie wypowiedział na otwarciu konferencji międzynarodowej W-ce Minister P. G. R. Tkaczow „koń był, koń jest i koń będzie.

HIGIENA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

ZBIGNIEW GAUGUSCH, STANISŁAW KAFEL

Próby ustalenia czasokresu nosicielstwa pałeczki *Salmonella typhimurium* w stadach kaczek stanowiących materiał rzeźny

Z Zakładu Badania Produktów Zwierzęcych I. W. w Puławach
Kierownik: Doc. Dr. Z. GAUGUSCH

Czasokres nosicielstwa pałeczki *S. typhimurium* nie jest dotychczas ustalony, w odnośnym zaś piśmiennictwie napotyka się pod tym względem dużą rozbieżność, która najprawdopodobniej jest następstwem uzyskiwania różnych wyników przy stosowaniu przyjętych w badaniach metod bakteriologicznych, serologicznych i bakteriologicznych.

Przy omawianiu piśmiennictwa, za wypowiedź podstawową przyjęto zapatrywania L. D e t r e 'a, który na podstawie badań dotyczących procesów odpornościowych u gołębi i kur, wykazał, że ogólnie biorąc u ptaków procesy te szybciej narastają i szybciej przebiegają a krzywe ich mają charakter bardziej stromy aniżeli u ssaków; np. okres wylegania dla